

БОРІТЕСЯ - ПОБОРЕТЕ

НАШ ФРОНТ

OUR FRONT

СУСПІЛЬНО ПОЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ В АВСТРАЛІЇ

РІК. 10. Ч.10.

1977

REGISTERED FOR POSTING AS A PERIODICAL CATEGORY B.

diasporiana.org.ua

НАШ ФРОНТ
суспільно-політичний журнал
видавє
Ліга Визволення України
в Австралії

OUR FRONT
Ukrainian periodical
published by
League for the Liberation of Ukraine
in Australia

ЗМІСТ

З ПРОМОВИ Я. СТЕЦЬКА НА ПОШАНУ СТЕПАНА БАНДЕРИ	1
В ОСТАННЮ ДОРОГУ – Р. Малашук	3
ПРОВІДНИКОВІ – О.Т.Р.	6
СЛІДАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ МИСЛІ – А. Бедрій	9
НЕВІЛЬНИЧА ПРАШЯ В СВІТЛІ ІСТОРІЇ – В. Литвин	12
УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ І РОСІЯНИ – У.С.	19
I. КОТЛЯРЕВСЬКИЙ – С. Григорців	23
СМЕРТЬ I. МАЗЕПИ В БЕНДЕРАХ – Ю. О.	25
КОМІТЕТ ПОЛІТИЧНО-ПЕРЕСЛІДУВАНИХ В АДЕЛЯЇДІ – – М. Добриденко	27
ГОЛОВА ЛВУ ВІДВІДАВ ЗАХ. АВСТРАЛІЮ – М. Шевчик	28
ВРАЖЕННЯ З ПЕРТУ – С. Григорців	31
З ДІЯЛЬНОСТИ ВІДДІЛІВ ЛВУ	33

--00--

АДРЕСИ

Редакція:

“OUR FRONT”
7 Borrowdale St.,
Red Hill, A.C.T. 2603

Адміністрація:

“OUR FRONT”
7 Maxwell Ave.,
N. Altona, Vic. 3025

З ПРОМОВИ Я. СТЕЦЬКА НА ПОШАНУ С. БАНДЕРИ

Він зосередив у своїй постаті сподівання і довір'я нації – як незламний і незахитний, одержимий вірою в Україну, розум революції, її організатор і піановик, непересічний стратег і ідеолог української національно-визвольної революції – Степан Бандера . . .

У своєму плянуванні він добачував вирішну роль спільногого фронту України й інших поневолених націй, об'єднаних в АБН, вважаючи їх природними союзниками, що борються за ці самі національні інтереси. Він змагав до здійснення ОУН спільногого світового, протиросійського, протиболішевицького фронту, який тепер зриє у поважну ідейно-політичну силу.

Коли ОУН і АБН відкрили Україні вікно в Азію, і згодом на інші континенти, – то Степан Бандера, своїм аналітичним розумом і вмінням визначати Україні властиве місце на світовій шахівниці, – будовував цей факт у свій багатогранний план суцільної революційної стратегії визволення. В її основі стояли завжди власні сили нації – як вирішний чинник . . .

Коли Німеччина потоптала волю української нації, висловлену Актом 30 червня 1941 р. – то ОУН, керована Степаном Бандерою, прийняла визов і зорганізувала двофронтову війну . . .

Відзначати роковини геройської смерти Степана Бандери – це не тільки вшановувати пам'ять Великого борця, але й скріпляти протиросійський, самостійницький фронт. Бо кожна загадка самого імені Степана Бандери означає гасло боротьби за Українську Державу через розвал тюрми народів, та повстання незалежних держав уярмлених націй у СССР і в сателітних країнах. Хто впав у бою з Москвою – той своєю жертвою кличе до боротьби проти неї, того тирана і народовбивника!

У висліді цієї нової стратегії боротьби, окупант мусів ухопитися за "десталінізацію", щоб рятувати імперію від всенародного пожару. Реорганізація таборів і частинне звільнення в'язнів мали рятувати імперію перед одночасними вибухами револют у всіх карних комплексах, з яких хвиля революційних зривів перенеслася б на рідні землі волелюбних в'язнів-борців.

У цей час в Україні, на ідейно-політичному підложжі ОУН та на геройстві сотень тисяч борців УПА, зроджується зі силою стихії, – як чергова імпровізація нашої нації, – нова фаза визвольної дії. Паралельно до незгасимих вогнів підпільно-революційної боротьби, – поглиблюється і розростається нова інтенсивна форма бою –

в ідейно-світоглядовій, культурно-політичній та національно-релігійній ділянках.

Провідна верства нації, зокрема молоде її покоління, з небувалою натугою творчости розкриває істотні якості й духові цінності народу.

Цей період характеризує духовий злам, у якому нація пізнає своє духове обличчя тисячолітньої давності . . .

Банкрутство большевизму, советизму, марксизму стає наявне для ширшого загалу – залишається брутальне відкрите русифікування. У під'яремному світі комунізм припечатує своє банкрутство. Чергуються і комбінуються теорії "старшобратерства", расизму, "великого руского народу", культ царів і тиранів, відкрите намагання злити народи в один "советський", практикується гено- і культурно-лінгвіцид. Відбуваються Хрущовські експерименти нового економічного районування для дальшої централізації з нехтуванням навіть паперових прав фіктивних "ресурсіл-колоній".

На вершку грандіозної боротьби нації, як символ української влади, стояв Степан Бандера, провідник революційної ОУН, незнищеної політичної сили, авангарду, що прагне здобувати волю для нації. ОУН ніколи не боролася за владу для себе. Вона бореться за владу української нації на українській землі.

Окупант усвідомляв загрозу для себе від політичного рамени нації – ОУН – коли чудовий процес духового, культурного оновлення розгорівся зі стихійною силою. Народ бо прагне прикладів, характерів, а не лише самих нагих гасел. Він захоплюється тими, хто мають сміливість постояти за свої переконання, бо лише вони можуть вести народ і зорієнтувати його на свої ідеї.

Степан Бандера – борець незламного характеру – приклад, що в найважчому риску життя символізував когорту незламних і нескорених. Він поєднував у собі основне революційного провідника: ідеологічну чіткість і ясність позицій, перспективність, багаторівність, елястичність, але й принциповість в здійснюванні революційно-стратегічних концепцій, відповідальність за рішення, героїчне схоплення життя, самопосвяту і мужність риску, твердий характер і безприкладну жертвіність.

Організація Українських Націоналістів, згідно з напрямними Степана Бандери, ініціює оборону кожного українського патріота, що складає жертву свого життя на вівтарі Батьківщини. Бо для ОУН "Україна понад усе!" – а наша оборона в'язнів стає рівночасно захистом уярмлених у російській тюрмі цілих народів. Як довго

нації ув'язнені, так довго існуватимуть політичні в'язні, і так довго не припиниться наша оборона і боротьба.

У роковини смерти сл. пам. Степана Бандери стверджуємо, що його смерть не була даремна, що його ідеї захоплюють ширші кола народу, що боротьба посилюється й її досягнення на її полі більшають.

Під прапорним гаслом "Київ проти Москви!" – визвольно-революційна боротьба нації продовжується, не зважаючи на жертви, які ще падатимуть на шляху до волі! Наша ідея така велика, така свята, що "раз умирати за неї – недостатньо" – так учать нас наші герої.

Вічна слава Степанові Бандері – великому Борцеві й Герою України!

* * * * *

P. Малащук

В ОСТАННЮ ДОРОГОУ . . .

*/Прошальне слово над могилою Ярослави Бандери,
Торонто, 22 серпня 1977/*

Далеко від України . . . і не в українську, а в чужу, сиру, холодну землю ми кладемо сьогодні любляче, добряче, струджене, страдницьке серце мами, бабуні, дружини-вдови по сл.п. Голові Проводу Організації Українських Націоналістів – Степанові Бандері – Ярослави з Опарівських Бандери. Тут, на чужому цвинтарі серед чужих могил закінчила вона свою життєву дорогу . . .

Невідомі й нераз й незрозумілі є дороги, якими веде людину Господня Рука.

Дороги . . . дороги . . . життєві дороги людей: вони різні – щасливі й нещасливі, радісні й сумні, світлі й тяжкі, вибоїсті, тернисті, що ними важко й тяжко й трудно йти – дуже важкі, понад людські сили – дороги . . .

Такою преважкою дорогою – по терні й камінні було призначено йти Покійній Ярославі. Від самого початку. Народилася 14-го вересня 1917 року на нашій Лемківщині в Сянощі, її батько священик патріот відійшов з цього світу зарання, вона його не пам'ятала – залишилася відразу сиротою, мати учителька на селі виховувала її в патріотичному дусі, а як прийшов час іти до гімназії – віддала її на дальнє виховання до бабуні в Сяноці. Пізніше, в часі другої світової війни, її маму замордували поляки, її брата розстріляли німці, 15-го жовтня 1959 року московський агент убив її чоловіка. Під такими ударами могла заламатися і впасти й найсильніша людина. Але Покійна Ярослава витримала, не заламалася.

Важкі, преважні це були удари, важка понад сили була це дорога для фізично не сильної жінки і матері трьох дітей.

Не знала Ярослава, що така терниста дорога їй призначена. Молода, повна енергії, ентузіазму, запалу, віри й бажання здобувати науку, пізнавати широкий світ і людей, пізнати український світ і працювати для нього – такою життерадісною, усміхненою ви鲁шила вона після закінчення середньої школи з найдальше на захід висуненої української землі – Лемківщини /"лиш ти однакове й незмінне далеке лемківське село . . .", як написав у своїй поезії поет Б.І. Антонич/ в отої широкий світ. Із столицідалекої Лемківщини – Сянока через столицю Покуття-Гуцульщини Коломию, куди вона приїздила на вакації до родини свого вуйка д-ра В. Ганьківського /а з Коломії лише 32 км. до славного Космача/ і де ми її пізнали ще й як спортсменку, що здобувала перші місця в спортивних змаганнях здобуваючи й симпатії нашої молодої громади – прибула вона до центру нашого життя, до Львова. Їй не було тоді ще й 20 років.

А там – відомо, це ж були 1930 роки, це був час коли народжувалася й утверджувалася нова доба української історії – доба українського націоналізму. Силою безмежної посвяти, кров'ю і життям її сподвижників – вставала ця нова доба. Піднялася молода українська генерація, напереді націоналісти, залізний авангард народу – ОУН, борці-революціонери, що безстрашно йшли "вогонь і в воду" за українську справу, поставивши своєю девізою "здобудеш українську державу або згинеш у боротьбі за неї!" Це були роки завзятої жертвенної боротьби, головно підпільної – за українську державу. ОУН виконувала відважні й на весь світ голосні чини. Тож молода Ярослава пішла з своєю генерацією, пішла з нами, стала членом ОУН. А шлях борців ОУН був наперед відомий: посвятою сповнене життя, змаг, боротьба і – тюрми, концтабори, тоді Береза Картузька, а потім концтабори німецькі – Авшвіц, Саксенгавзен, Бухенвальд, Маутгавзен, Ебензее й інші, і московські – Сибір, Норильськ, Мордовія, Воркута, Казахстан, Кінгір і їм же ність числа, і шибенеці, розстріли . . .

Наближалася велика світова буря й ОУН приготовлялася до великої збройної боротьби. І як грінув грізний час, то Похідні Групи, 10.000 членів ОУН рушили на Схід – на Київ, Полтаву, Донбас, Крим . . . У Львові 30-го червня 1941 року проголошено відновлення української державу, а далі по всіх містах і селах України, куди дійшли націоналісти-члени ОУН. А далі наша генерація піднялася до збройної війни в рядах многотисячної славетної УПА під керівництвом Головного Командира ген. Р. Шухевича-Чупринки, що билися до загину вірна присязі: "здобудеш або згинеш!"

Такий шлях стелився і перед Покійною Ярославою, шлях нашого покоління, до якого вона належала.

Але в книзі її життя було написано йнакше. Й було призначено стати дружиною Провідника ОУН Степана Бандери і понести всі консеквенції такого свого становища: життя в постійній небезпеці і тривозі, зміна прізвищ, часта зміна місцевостей і мешкань, постійна охорона, кожночасна готовість на удари ворога. Ярославі було призначено жити особливим, складним життям, небезпечним і тривожним, їй було призначено терпіти, страждати, приймати удари. І в таких преважких умовах прийшлося ще й виховувати й вирошувати трьох дітей.

Ше перед проголошенням Акту 30-червня 1941 року сл.п. Провідник ОУН Степан Бандера був інтернований, а потім арештований і сидів у тюрмі в Берліні, а далі в бункері концтабору Саксенгавзен. І треба було самій-самотній з маленькою Наталкою пробиватися крізь воєнне життя . . . І бути посередником – її як дружину допускали до тюрми на побачення з чоловіком – поміж Провідником ОУН і ОУН. А після концтабору треба було ще більше берегтися й скриватися, змінювати місця побуту. І так було вже постійно, довгими роками. Бо постійно слідкував ворог, що робив всі заходи їй укладав пляни, щоб знищити-вбити Степана Бандеру, що став символом і прапором визвольної боротьби українського народу. Скільки треба було сили, енергії, витривалості, посвяти, щоб провадити таке небезпечне життя! І так треба було жити, під чужими прізвищами виховувати трьох дітей, лбати про всю родину. Жити, страждати, змагатися.

Аж прийшов найважчий удар: з руки ворога впав 15.10.1959 року в Мюнхені її чоловік Степан Бандера. Завеликий був це удар на сили Ярослави.

Ше після похорону чоловіка Ярослава прийняла наше запрошення переселитися до Торонта, куди ми спровадили її з дітьми в жовтні 1960 року й улаштовували побутове життя родини. Здавалося спочатку, що спокійне й унормоване життя скріпило й відбудувало надірвані сили вдови. Ярослава почала брати участь у нашему громадському житті – бувала на сходинах, зібраннях, маніфестаціях, стала членом ОЖ ЛВУ.

Але це тривало недовго. Сили Покійної знов почали підуналати і вона обмежувалася до свого приватного життя й дітей у своєму юмі, і до найближчих приятелів. І хоча була оточена повною опікою УВФ і друзів не змогла вже прийти до здоров'я. Шасливе одруження двоїх дітей, а далі внуки, якими вона тішилася й раділа, унормоване домашнє життя не привернули її життєвих сил.

І так вона відійшла від нас передвчасно, 17-го серпня, на 60-тому році свого струженого життя, залишивши в жалобі найближчу родину – дітей і внуків і всю нашу громаду. Пройшла важку дорогу, лише то тут то там спромінену родиними щасттям. Випила призначену їй чашу обов'язку, горя й болю до самого кінця.

А ми стоймо ось тут на чужому цвинтарі над її могилою й віддаємо їй нашу найглибшу пошану і останній поклін.

Складаю наше глибоке й дружнє співчуття синові Андрієві з дружиною Марією й трьома дітьми, дочці Лесі, не приявній тут дочці Наталці з чоловіком Андрієм і двома дітьми в Німеччині, приявній тут близчай і дальшій родині.

Від Проводу Організації Українських Націоналістів, від Світового Українського Визвольного Фронту, від друзів праці, змагу, боротьби, що там і тут, віddaю останній глибокій поклін Геройській Страдниці Ярославі.

На домовину кладу грудку землі з могили її чоловіка в Мюнхені – Провідника ОУН і української визвольної боротьби Степана Бандери. Нехай ця земля, що її зберегла Ярослава, з'єднає їх так, як були вони з'єднані в житті й як вони тепер з'єднані духовно.

Пам'ять про Неї залишиться між нами назавжди!

ВІЧНА Й ПАМ'ЯТЬ!

* * * * *

O.T.P.

ПРОВІДНИКОВІ

I ще один тут рік проходить,
Річниця знов – Провідника.
Чим даліше дата та відходить,
Тим віра глибша в нас така.

Tи з рамок в душу заглядаєш,
А очі Твої – так горять.
Наказуєш і промовляєш,
Що час кайдани нам порватъ.

Ми боремось, кайдани рвемо,
Заплачимо за смерть Твою.
На мить спокою не найдемо,
Хоч би і спасти у бою.

I так, як Ти – і ми будемо
Ціле життя у боротьбі.
З шляху Твоєого не зійдемо!
Це прирікаємо Тобі!

З великим болем і глибоким смутком повідомляємо націоналістичний актив і загал українського громадянства в Україні й за кордоном, що у вівторок, 30 серпня 1977 року, в Лондоні несподівано помер визначний націоналіст-революціонер, політичний і громадський діяч

ед. п. ГРИГОРІЙ ДРАБАТ

Заступник Голови Проводу ОУН, Головний Редактор "Визвольного Шляху", організатор і довголітній Тереновий Провідник ОУН у Великій Британії.

Покійний народився у селянській патріотичній родині 17 березня 1921 року. Уже в молодечих роках включається у підпільну революційно-визвольну боротьбу ОУН. Завдяки своїй небуденній інтелігенції, працьовитості, ідейності і жертвовності Покійний скоро вибивається на все виші становища в ОУН. Як старшина УПА зай-

мається передусім ідейно-політичним вишколом і вихованням кадрів.

Опинившись з доручення Краївого Проводу і Команди УПА в 1945 році на чужині, Покійний організує клітини ОУН. Завдяки Його небуденному хистові організатора-провідника і глибокій вдумливості і передбачливості аналітика й вишкільника, місцева мережа виросла у велику силу прямої і посередньої підтримки Визвольно-Революційному Рухові в Україні й осталась такою після переходу Покійного на інші пости в Організації.

За часів сл.п. Провідника Степана Бандери Покійний став членом Проводу ЗЧ ОУН. В 1968 році Покійний став членом Проводу ОУН і Заступником Голови Проводу, Керівником Секретаріату Проводу і Редактором головних внутрішніх видань Проводу ОУН.

Від самого початку побуту у Великій Британії Покійний глибоко ангажується також в організацію громадсько-культурного життя терену. Він стає одним із основоположників СУБ-у, був членом Мирового Суду, членом Ради і Президії Ради, довголітнім Заступником Голови, членом багатьох Комісій, а від 1967 року Головою Контрольної Комісії СУБ-у. Покійний був співосновником Бібліотеки й музею ім. Т. Шевченка і Спілки Українських Вільних Журналістів, де займав високі становища.

Доцінюючи важливість друкованого слова, Покійний став співорганізатором і співредактором тижневика "Український Клич", основоположником і безперебійним Головним Редактором суспільно-політичного й науково-літературного націоналістичного журналу "Визвольний Шлях", основоположником і довголітнім директором УВС, співредактором англомовних періодиків Юкрайніен Прес Сервіс "Обзервер" і УІС. "Визвольний Шлях" – це найповніше свідоцтво глибокого ідеалізму, релігійності, соборності, прямолінійності, працьовитості, – цілого Його світогляду.

Несподіваний відхід Покійного у Вічність створив глибоку рану й велику прогалину в ОУН, формaciях УСВФ, а в тому на політичному й громадсько-культурному полі у Великій Британії.

Висловлюємо найглибші співчуття горем прибитій Дружині, Матері, близчим і дальшим членам Родини, Голові й Проводові Революційної ОУН.

Похорон Покійного відбувся у п'ятницю, 9-го вересня 1977 року, о год. 11-тій ранком, на Ст. Марлбон Семетрі, Іст Енд Рд. Іст Фінчлі, Н2, ОРЗ (приналежний до групи кладовищ Сіті ов Вестмінстер).

Хай чужа земля буде Йому легкою, а пам'ять про Покійного Вічною!

Л-р Анатолій Бєорій

СЛІДАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ МИСЛІ
/В 70-річчя народження і напереводи 10-ти
річчя смерти Евгена Маланюка/

"Жоюна людина не була ще великим
поетом, яка не була рівночасно
глибинним мислителем".

/Самуель Тейлор Коурідж,
англ. поет і критик/

С.Т. Коурідж висловив велику істину, яку вповні поділяємо, коли оцінюємо поезію Тараса Шевченка, коли вдумуємося в поезію Івана Франка /якого визнаємо визначним ученим/, коли пригадаємо, що Юрій Липа найперше був талановитим поетом заки став відомим політично-ідеологічним публіцистом, і коли нарешті належно оцінимо Лесю Українку та Василя Симоненка.

До групи визначних українських поетів, які були визначними мислителями належав без сумніву Евген Маланюк, котрого інтелектуальна вартість однаке досі взагалі не знайшла належної собі оцінки. Якщо наша історична пам'ять не мала б зробити йому кривди, то вона мусить зафіксувати його як найперше визначного українського мислителя, а шойно на другім місці – поета, хоч і цього буде замало: Маланюк був ще й високого рівня літературним критиком, істориком української і східньо-європейської літератури талановитим публіцистом – есеїстом та біографом, та замітним росієзнавцем. Його заслуги є теж в ділянках національної ідеології, історіософії та української філософії. Щоб належно оцінити вартість Евгена Маланюка в українській культурі, доцільно найперше представити важливість мислителів взагалі.

Отже за "Словником Української Мови"/ вид. "Наукова Думка", Київ, 1973/, слово "мисль" означає м.і.: "систему переконань, поглядів, уявлень; світогляд". Для прикладу наведений вислів Олександра Довженка: "Нам треба творити мистецтво, що несло б у собі високу передову мисль". Значить, центральною справою творчості є вираження ідеї-світогляду-мислі. А далі, поняття "мислитель" визначене в словнику так: "Це людина, здатна до глибокого філософського мислення". Для ілюстрації подане твердження М. Рильського: "Шевченко був не тільки геніяльним творцем слова,

а й великим мислителем, чиє око бачило на багато-багато літ уперед".

Ось такою саме "українською мислю" навіяний уяский твір Евгена Маланюка, якого кожна стаття чи поезія мали якусь національну піль чи мотивацію, або вказували українське розуміння подій та процесів.

Над питанням значення мислителів для суспільства люди застарівалися від давніх часів. Преший, хто дійшов до певних висновків в цьому питанні, був грецький мислитель Платон. Він завважив у мислителів цінну властивість, що крім знання речей і подій, вони намагаються свідомо, власно-підметно, творчо скріпувати, унапрямлювати життя. Платон називав цю властивість "інтелектуальним світлом" і зазначив, що це є характеристична прикмета "думаючої людини". Згодом Св. Августин перебрав це Платонове відкриття, додаючи до нього нову правду, а саме, що мислитель тому спроможний формувати й висловлювати унапрямлюючі життя ідеї, що ця його властивість походить /чи дана йому/ від Бога. Старинні греки в своїй ієрархії вартостей цінили мислителів зразу на другому місці після "богів". Від часів св. Августина середньовічна Європа стала якнайвише цінити своїх мислителів зразу після великих церковних провідників та імператорів чи королів. Ця європейська настанова почала теж прийматися в княжій Україні-Русі з приняттям християнства.

В державних елітах сучасних західніх націй панує дешо змодифіковане поняття, а саме що мислителі сповнюють певне своєрідне й необхідне завдання, потрібне для живого, творчого, здорового функціонування кожної спільноти. Чинність національних мислителів в різних країнах називають по-різному: філософією, інтелектуалізмом, духовою творчістю, ідеологічною публіцистикою, завдання інтелігенції. Але загально вважається необхідним складником західньої культури переконання, яке влучно висловив французький поет і критик Пол Валери /його писання були добре відомі Євгенові Маланюкові/: "Мисль перетворила світ . . . Вона повела людину туди, куди людина без ідеї не знала б як зайди." //Наше призначення і література", 1931/ Високий престіж мислителів, так би мовити, узаконив в західніх суспільствах Чарлс Дарвін; "Існування групи добре підготованих людей, які не мусять працювати на свій щоденний хліб, є важним в ступені якого прямо не можливо перецінити; тому що вони виконують високу інтелектуальну функцію, на якій оснований матеріальний поступ їхніх народів, не згадуючи уже інших вищих користей".//Походження Людини, 1871/

Один з представників великої, але не зовсім вільної нації –

Китаю, визначний учений Гу Шіг /1891-1962/ високо підніс роля мислителів зокрема для поневолених націй в їхній боротьбі з комунізмом та імперіалізмом. Гу Шіг ствердив ще 1919 р.: "Цивілізація, в якій народи обмежені й контролювані матеріальним оточенням, з якої вони не можуть втечі, і в якій вони не можуть використати людської думки та інтелектуальної сили з метою змінити оточення й поліпшити умовини, є цивілізацією лінивих і непоступаючих людей. Це справжня матеріалістична цивілізація".

Тому що суттю мислителів є давати людям такі думки-ідеї, які стимулюватимуть в них бажання змінити дійсність на кращий стан від існуючого, зрозумілим стає твердження сучасного американського педагога та письменника Гарвея Кокса: "Завданням інтелектуала завжди є мислити інакше. Це не є якась збочена ідiosинкразія. Це є абсолютно суттєва властивість суспільства". /"Світське Місто", 1966/ Мислитель виступає проти всіх тих елементів у своєму суспільстві, які на його думку недопускають до ходу вперед. В той спосіб він розвиває нові ідеї. Тому "інтелектуал є заангажований" – сказав американський історик Річард Гофштедтер в своєму творі "Антиінтелектуалізм в американськім житті" /1963/. Мислитель "зчіпається" з сучасними проблемами своєї нації і старається їх розв'язати інтелектуально, щоб цей свій проект розв'язки згодом запропонувати суспільству.

Отже основним засобом мислителя є його інтелігенція, яку Еріх Фром /німецький філософ і психолог/ визначив як "здібність маніпулювати світом при помочі думки". Така здібність трапляється дуже рідко, може в однієї особи на мільйон людей. Постать великого мислителя цікаво характеризував американський теолог Віліям Ченінг, який писав: "Я називаю цю мисль вільною, яка заздрісно береже свої інтелектуальні права і обов'язки, яка не задоволяється пасивною чи спадковою вірою, яка відкрита на нове світло, звідки б воно не йшло, яка сприймає правду як ангела з неба". /Нагадаймо чудовий вірш Василя Симоненка "Гей, нові Колюмби", в якому він неначе ідентично за висловом Ченінга представляє так конче потрібних Україні здібних і талановитих мислителів./ Знаменитий Василь Симоненко глибоко-думко окреслив моральну структуру мислителя в поезії "Гнівні сонети" /недаром він мислитель:

"І тільки той, хто чхає на погоду,
Той, хто не служить череву в догоду,
Зуміє правді й розуму служити".

І оня людина, одержима "інтелектуальним світлом", себто об-

дарована рідкісною властивістю духового провідництва, ангажується в своєму суспільстві. Й "Слово" вагоне, відлювіdalne. Таку заангажованість великого мислителя влучно визначив німецький новеліст і есеїст Томас Ман: "Його Слово включає цілість людської проблеми, що не дозволяє відмежовувати інтелектуальне й мистецьке від політичного і суспільного та ізолюватися в своїй слоневій вежі якогось чистого культурного.

До породи мислителів в новишому зміслі, з їм притаманними властивостями, прикметами та ролями, /але й вадами й слабостями/ належав Евген Маланюк, постати якого як українського мислителя постараемся на черзі представити.

* * * * *

В. Литвин

НЕВІЛЬНИЧА ПРАЦЯ В СВІТЛІ ІСТОРІЇ

Невільництво має свою довгу і давню історію. Від найдавніших часів людство знало інституцію невільництва і використовувало дармову працю невільників. Упосліджену клясу невільників становили: 1) воєнно полонені, 2) неплатні довжники, 3) кримінальні злочинці, 4) ті, які запродалися в неволю, 5) нашадки невільників. Діти, що народилися в неволі, ставали автоматично власністю пана їх родичів. В різних державах і часах були різні закони, що трактували правний статус невільників, деякі були більше гуманні, інші дуже жорстокі. Невільник був приватною власністю пана, він був трактований як кінь, корова чи інша рухома власність; він не мав жадного права, він був поза законом, пан міг його продати, замінити за що завгодно, а навіть вбити і жаден закон не охороняв його.

У жidів невільник, якшо він був уродженець Палестини, по семи роках неволі був звільнений. В старинній Греції і Римі інституція невільництва мала колосальне економічне значення. В п'ятім столітті до Христа половину населення в Атиці становили невільники. Вони були затрудені в Греції як домашня обслуга, на рілі, в копальнях. Їх трактування було більш гуманне як в Римі чи в Єгипті. Право визнавало їх подружжя, вони могли мати свої ощадності, могли викупитися з неволі і могли свободно виконувати свої релігійні практики. Власник не мав над ними права життя і смерті, а навіть закон давав правну охорону перед особливо жорстоким паном. Невільникові, що втік з неволі, прислуговувало право азилу. Невільник, якого пан звільнив, ставив його клієнтом, значить він був зобов'язаний до лояльності супроти давнішого власника, мав обов'язок голосувати за ним в час виборів і т.п.

В Римі законодавство відносно невільників було багато суровіше. Інан мав право життя і смерти над своїм невільником, він не міг мати приватної власності, його подружжя було неважним перед законом, але завдяки своїй працьовитості і добрій поведінці він міг викупитися після 6 років. З поширенням римської імперії зростало число невільників, бо прибували все нові воєнно полонені. В другому столітті по Христі, коли закінчилися заборчі війни і римська імперія скоруптована зачала хилитися до упадку, число невільників зачало зменшуватися і з часом невільники перейшли на статус підданих.

Подібно як в Греції, затруленювано невільників в домашнім господарстві в ломах багатих патріархів і на ріллі, де умовини були дуже тяжкі. Інтелігентних невільників – поетів, філософів та інших затруленювано як приватних учителів. Особливу категорію становили глядіятори, які боролися на арені для розваги багатої публіки, така боротьба кінчалася смертю поконаного. Ідучи на арену, вони співали: "Аве імператор, морітурі те салютант" – радуйся імператоре, ідучі на смерть, вітають тебе!

Цивілізація старинного світу базувалася на інституції невільництва і голі було в тих часах уявити собі економічне життя, працю на рілі, в городах, в домашній обслугі і т.п. без дармової праці невільників. Поширення християнства з його взнеслими ідеями: "Люби ближнього свого, як себе самого" і що всі люди є рівні перед Богом, без різниці на їх стан, походження чи расу – спричинилося у великих мірах до ущляхотнення обичаїв, до поступенного занiku невільництва і перетворення його в підданство, що було знане у нас як паншина, і на жаль перетривало в деяких країнах Європи аж до 19 століття.

У магометан невільником був "невірний" полонений і народжений з матері невільниці. Славні були торги невільниками в Синопі, Трапезунті, Скутарі та інших містах османської імперії, де продавали їх багатим туркам для різних праць, а часто уживали їх як веслярів на горезвісних галерах. Часті напади татар на Україну мали на меті здобути якнайбільше ясиру, який продавали на торговоціях в Туреччині. Боротьбу з татарами і незавидну долю українських бранців описували наші письменники, як А. Чайковський, Кащенко, О. Назарук (Роксоляна), та інші, знані є теж козацькі думи з тих часів – "Плачуть-тужать козаченъки в турецькій неволі".

Турки виховували малих християнських хлопців в бусурменській вірі і творили з них ославлені загони яничарів і мамелюків. Знані є в історії єгипетські невільники, яких затруленювано при будові пірамід, як пам'ятників для єгипетських фараонів. Араби були за-

водовими торгівцями невільниками і мали монополь в тій ділянці в Малій Азії і в Східній Африці. Також морські корсари занималися тим ремеслом на північнім побережжі Африки, які запускалися в своїх рейдах аж до Ісляндії.

НЕВІЛЬНИЦТВО В АМЕРИЦІ

З відкриттям обох Америк з кінцем 15 ст., зачинається торгівля на велику скалю чорним живим товаром – муринами з Африки, що становить чорну пляму в історії людства. Нові колоністи діставали від уряду великі приділи землі на дуже догідних умовах, яку треба було обробляти. Земля була урожайна, багата в природні ресурси, але великою проблемою був брак рук до праці, машин тоді ще не було, отже всю працю на рілі треба було виконувати руками. Стала питання – звідки взяти робітників до праці. Тубильче індіянське населення в Аргентині і Бразилії до праці на рілі не надавалось, то були типові номади, з нових імігрантів кожний хотів якнайскорше збагатитися легспособом, шукаючи золота, діамантів, а з праці на рілі багато не доробишся. Залишалося отже, *яє* одинока розв'язка, спроваджувати муринів з Африки.

І тут зачинається сумної слави торгівля чорним живим товаром. Чорні невільники були знані на Іберійськім півострові вже давніше і тепер це стало їм в пригоді. Набір невільників відбувався подвійним способом. Місцеві начальники племен продавали воєнно полонених, кримінальних злочинців, неплатних довжників та інших, за яких платили торгівці грішми або товарами. Але був інший, значно дешевий спосіб. Організовано збройні експедиції, які запускалися вглиб Африки, нападали на муринські оселі, ловили здорових і сильних мужчин і жінок, в'язали їм руки до заду, на рамена клали їм довгі жердки, до яких прив'язували кожного за шию і такі валки гнали пішки до найближчого порту, де ладовано їх на кораблі. Головними країнами, до яких відбувалися експедиції, були Анголя, Камерун і Гвінея, бо звідтам були найкращі робітники. На протязі 4 століть (16–19) спроваджено до обох Америк понад 15 мільйонів муринів.

Центральним пунктом торгівлі муринами були Західні Індії, куди контрабандисти привозили і "магазинували" свій "товар" у великих бараках, в жахливих гігієнічних і житлових умовинах, де багато їх гинуло. Великі плянтатори з обох Америк приїздили на ці ярмарки, і закупивши потрібну їм кількість невільників, везли їх на місце призначення, де затруднювали їх на плянтаціях кави, тютюну, цукрової троші і бавовни. В Єспанії торгівля невільниками

була державним монополем. Головними доставцями чорних невільників була Англія, Франція, Голяндія. Еспанія заключила в 1713 р. контракт в Утрехті з англійськими торговцями про доставу до її колонії невільників.

Правний і соціальний статус муринах невільників був небагато кращий від невільників у стариннім світі. Зведені до найнижчого соціального стану, позбавлені свого природного елементу, вимішані племінно, затрачували свою самобутню культуру і мову, в нових умовинах не заакліматизувалися і скочувалися на дно соціальної гіерархії. В Латинській Америці соціальна сегрегація мурина базувалася більше на правній підставі їх невільничого стану, а не на расовій базі, як в ЗСА. Під впливом Католицької Церкви, ліберальної преси і деяких парламентаристів, цулулична опінія зачела шораз голосніше засуджувати невільництво, як явище неетичне і незгідне з зasadами християнської релігії. Під пресією публічної опінії видано в Бразилії в 1888 році т.зв. "Золотий закон", яким скасовано невільництво і заборонено торгівлю невільниками.

По скасовані невільництва соціальна стигма упослідження зістала усунена і з часом мурини перемішалися з індіянами і білими (муляти), у висліді чого мурина квестія в Латинській Америці сьогодні не існує. Перемішання трьох культур і рас – європейської, індіянської і муринаської дало у висліду добре результати.

МУРИНИ В ЗСА

В ЗСА затруднюють мурунів у південних стейтах – Кароліна, Алябама, Люїзіана, Міссісіпі на плянтаціях бавовни, тютюну і пшениці. Північна Америка не зуміла розв'язати муринаського питання. Не зважаючи на їх звільнення в 1865 році, на відповідну зміну конституції в тім сенсі, що всі громадяни є рівні перед законом, упослідження муринів і їх сегрегація тривали ще 100 років після їх звільнення, а й по сьогодні та справа не є зліквідована. Формально-правно вона є полагоджена і зафікована в конституції, але на ділі та рівність є дуже проблематична, упередження й ненависть до муринів існує далі серед білого населення, яке дуже рідко мішається з чорними кровно. За знасиування білої жінки мурином ще донедавна лінчовано його публічно. Для чорних існували окремі школи, автобуси, церкви, шпиталі, то що і ще недавно в деяких стейтах вибухали заворушення білого населення проти спільніх шкіл і транспорту з муринами.

Звільнені з невільництва, мурини масово посунули до великих міст, в яких не зуміли пристосуватися до нових обставин, може й

не зі своєї вини, живуть в жалюгідних гігієнічних і житлових умовах, підбурювані комуністичними агітаторами, в роді Анджелі Дейвіс, стали загрозою для мирного білого населення. Гарлем в Нью Йорку – це символ нероз'язаного муринаського питання. Гріхи предків мстяться, і сьогодні Америка має неабияку проблему з 24 мільйонами муринів, які почувши свою силу, домагаються своїх прав.

НЕВІЛЬНИЦТВО В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ

Невільництво і невільнича праця в Росії мають свою давню історію і є нерозривно зв'язані з ростом російської імперії. Кожне завоювання нової країни супровождала масакра місцевого населення і депортация на Сибір. Між давніми царськими і сучасними большевицькими концтаборами нема великої різниці, хіба в назві. Колись вони називалися каторгою, а сьогодні "виправними трудовими таборами". Мета концентраційних таборів є полійна: а) використання дармової невільничої праці в'язнів в копальнях, при виробі лісу, будові доріг, каналів, воєнних укріплень і т.п. б) зламати опір непокірного підбитого народу, стерорузвати його, мовляв, кожного з вас чекає така доля за непослух владі.

Одним з перших і найстрашніших великих концентраційних таборів за большевицької влади були Соловецькі острови над Білим морем, звані коротко Соловки. Там помер замучений останній кошовий Запорізької Січі, Петро Кальнишевський в 1803 році. Преші транспорти на Соловки зачалися в 1922-1923 роках, бо до того часу за кривавого режиму Дзержинського, большевики розправлялися коротко з в'язнями – постріл в потилицю в підвалах ЧК, згідно з тезою Леніна, що "волить радше згинути 100 невинних, як має уникнути кари один винний". За Соловками слідували – Воркута, Караганда, Кінгірі, Колима, Мордовія, Норильськ і багато інших. З вибухом Другої світової війни було в СССР понад 200 концентраційних таборів.

Докладніше про советські концентраційні табори ми писали в 7 Ч. "Нашого Фронту", в статті "Ганьба ХХ століття". Характеристичним для советського судівництва є факт, що доля ув'язнених лежить в руках не суддів, а поліції державної безпеки, тепер КГБ. Наказ арешту видають не судові органи, а поліція; стаття 58 карного кодексу СССР докладно окреслює контрреволюційну діяльність, за яку передбачається кара від 5-25 років ув'язнення.

Українські жінки-в'язні вислали в жовтні 1955 року лист з Мордовських таборів до української еміграції, в якім описують невимовно тяжкі умовини життя в таборах: голод, тяжка праця, жахливі

санітарні умовини забирають тисячі жертв серед в'язнів. В 1948 році був заведений суворий режим. Кореспонденцію обмежено до двох листів річно, невільно було мати власних грошей, в'язні мусіли носити в'язничну уніформу з числами на плечах, заборонено було різьбіти, а до того всого треба додати 12 годин тяжкої праці. Донерва повстання в Колимі, Норильську, Воркуті, Кінгірі, Мордовії та інших таборах, в яких брало участь понад 40.000 в'язнів, змустили большевиків до деякого злагодження таборового режиму.

Лист кінчаеться таким ствердженням: "Ми є горді з того, що ми є українськими політичними в'язнями, в'язні інших національностей шанують нас за це. Нехай Бог благословить вас, дорогі друзі. Не забувайте за нас і нам'ятайте, що ви маєте вернутися в Україну".

Умовини, в яких живуть советські в'язні, є далеко гірші від умовин давніх невільників. Колись власник невільника дбав за нього, щоби він не був голодний, бо голодний невільник не міг добре працювати, смерть невільника була для нього матеріальною втратою, отже він дбав за його здоров'я, по кількох роках він міг викупитися з неволі, того всого не мають советські невільники по тисячі роках.

Згідно зі свідченням бувших советських в'язнів, в тім і В. Буковського, в советських концтаборах під сучасну пору є okoно 3 мільйони політичних в'язнів, з того на українців припадає okoно 75%, себто два і чверть мільйона. Два і чверть мільйона знищених людських існувань, людей у силі віку, два і чверть мільйона розбитих українських родин, кілька мільйонів українських дітей сиріт, море виплаканих сліз і крові.

Культурний світ засудив і заборонив невільництво понад 100 років тому, тільки у варварській російській тюрмі народів воно далі практикується, як ганьба ХХ ст., як ятріюча рана на організмі вільного світу. Німецькі расисти, які зачали були практикувати невільничу працю, понесли заслужену кару. Світ чекає на новий Нюрнберг, щоби московські злочинні расисти були осуджені перед світовим трибуналом за всі злочини проти Божих і людських законів. Віримо, що той час уже недалекий.

* * * * *

**НАШІ ДРУЗІ В УКРАЇНІ ВИМАГАЮТЬ ВІД НАС ОБОРОНИ І
ДОПОМОГИ – ЖЕРТВУЙМО НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ!**

і в цьому розумінні ми в ССР вже давно діємо разом з національними рухами України, Прибалтики та інших народів".

Завдяки В. Буковському і польській групі, що гуртується біля місочника "Культура" в Парижі, поділяючи погляди визначного покійного журналіста Ю. Мерошевського, появився на еміграції важливий документ в українській справі. Це т.зв. "Декларація в українській справі", яку підписали відомі нові російські емігранти – Андрей Амальрик, Владімір Буковський, Наталія Горбаневська, Владімір Максімов – головний редактор квартального "Континент" і письменник Віктор Некрасов; поляки – Збігнев Ієрський, Йозеф Чапський, Єжи Гедройц – редактор "Культури", Густав Герлінг-Грудзінський, Йозеф Лободовський, Домінік Моравський і Александр Смоляр. Під "Декларацією" є теж підписи представників мадярської і чеської груп. Цей документ можна назвати історичним, бо тут перший раз маємо до діла з офіційною заявою, хоч не умандованіх, але визначних представників сусідніх з Україною народів, імперіалізм яких спричинив багато лиха нашим народам. В "Декларації" засуджено імперіалізм і визнано право народів, поневолених у російській імперії, на самостійність. Правда, сучасний російський імперіалізм приховано ше під назвою советського імперіалізму, але в іншому місці "Декларації" є мова про те, що росіяни мають визбутися імперських амбіцій, коли праぐнуть бути вільними, всі сусідні зі собою народи мають бути вільні: "не буде справді вільних поляків, чехів чи мадярів без вільних українців, білорусів чи литовців. І в останньому розрахунку – без вільних росіян. Без росіян вільних від імперіалізму, що дбають про розвиток власного національного життя і шанують право до самостановлення інших народів".

Ще росіяни не визбулися до решти надій, щоб якось таки зберегти імперію, бо в "Декларації" покутує, подібно як у заяві російських політв'язнів із Владімірської тюрми, тенденція накинути українському народові вимогу плебісциту, щоб, мовляв, "українці могли свободно висловлюватися, чи бажають мати державну незалежність". Чому ж не ставлять вони таких вимог до інших народів? Це дає право думати, що росіяни все таки хотіли б якось втримати Україну в межах імперії, тобто вони не визбулися ще до решти імперських зазіхань на Україну, знаючи, що незалежна Україна – це безповоротний розвал імперії.

Росіяни – навіть ті, що підписали "Декларацію", якось не усвідомлюють собі того факту, що, говорячи про плебісцит в Україні, вони дискримінують український народ всупереч історичним фактам та існуючій дійсності, при тому ж самі ловляться у власні тенети

В.С.

УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ І РОСІЯНИ

Українська проблема, тобто питання самостійності України, шораз частіше появляється на сторінках світової преси. Воно, безперебільшення можна сказати, стало вже світовою проблемою. Тому її не можуть збути мовчанкою ті, яких питання самостійності України безпосередньо і найдошкульніше торкається. Маємо на думці, самозрозуміло, росіян. Очевидно, йдеться тут про опозиційні російські круги або т.зв. дисидентів у СССР та про російську еміграцію. Во ставлення до України і української проблеми пануючої імперської кліки під проводом Брежнєва відоме. Тут традиційний російський шовінізм й імперіалізм знайшли своє завершення у партійній лінії злиття народів і народностей СССР для створення одного "советського народу", з панівною в ньому російською мовою і культурою. Шлях до цього – русифікація насильство і терор.

Але численні самвидавні матеріали з України та свідчення нових емігрантів з СССР говорять про те, що у відповідь на посиленій терор КГБ український народ, устами своїх незламних і нескорених борців, виразно і ясно заявляє своє право на свободу і державну незалежність. В Україні йде змаг не лише за людські – громадянські права, за особисту свободу, за свободу совісти й віри, за Українську Церкву, але й за повну національно-державну незалежність України.

Питання незалежності України гостро актуальне і воно, як сказав В. Буковський, було предметом дискусій серед росіян – політичних в'язнів у Владимірській тюрмі. У всиліду того прийшла їхня заява, в якій вони признають українському народові право висловитися шляхом референдуму, під міжнародньою контролею, про відокремлення від Росії, чи радше про вихід з СССР. Це – каже Буковський – юридична форма для вирішення питання самостійності України, покликаючись на підписаний советським урядом Заключний акт Гельсінкських угод. При цьому Буковський, передаючи опінію і погляди російських політв'язнів, висловився не лише проти імперіалістичної політики советського уряду, але взагалі проти імперіалістичного принципу організації російської держави. Він переконаний у тому, що самостійність України, а в слід за тим ліквідація російської імперії є логічним завершенням історичного процесу деколонізації світу та в інтересі самого російського народу. Він у розмові з І. Клейнером сказав: "Придушуючи інші народи, російський народ може лише твратити свою свободу, а не здобути її. На шастя, російський народ це дедалі краще розуміє,

протиріч. Бо Україна не тільки вже самовизначилася державними актами в 1918-19, 1939 та 1941 роках, але й тепер, як стверджують самі автори "Декларації", мимо найжорстокішого терору за Брежнєва "нішо однак не вказує на те, що Україна скапітулювала. Навпаки, українські патріоти найгустіше заповнюють в'язниці й табори, опір в Україні став синонімом національного опору в імперії".

Висловлюючи ці наші критичні завваження, ми не відкидаємо і не знецінюємо "Декларації", ані не засуджуємо її авторів. Навпаки, доцінюючи їх почин, кажемо, перефразовуючи їхні слова;

"Для російського народу тим краще буде, чим скоріше він зrozуміє, що ліквідація російського колоніялізму є теж у його власному інтересі, бо може усунути загрозу майбутньої взаємної різни".

Тому вже сьогодні треба шукати і починати співпрацю, але на базі беззастережного визнання принципу самостійності народів російської імперії і ліквідації російського колоніялізму. Ці найпрогресивніші принципи лягли в основу визвольної боротьби українського народу в новіших часах. Створена заходом і зусиллями Організації Українських Націоналістів (ОУН) Українська Повстанська Армія (УПА) виписала на своїх бойових прапорах гасло: "Свобода народам! Свобода людині!" Це лягло в основу спільної праці і боротьби об'єднаних в АБН борців за свободу і незалежність поневолених Москвою народів.

До речі, до цієї найреальнішої і найпрогресивнішої бази до співпраці між народами російської імперії у якійсь мірі доходять і автори "Декларації", які закінчують її закликом:

"З особливим натиском закликаємо російський опозиційний рух у СССР і російську політичну еміграцію до зміцнення і поглиблення співпраці з борцями за незалежність України".

Чи і яка існує настанова і атмосфера до цієї співпраці в кругах російської еміграції?

Про це іншим разом.

(Громада України)

---o---

ДЕКЛАРАЦІЯ В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ

"Декларацію в українській справі" підписали: росіяни – Андрей Амальрик, Владімір Буковський, Наталія Горбаневська, Владімір Максімов – головний ред. квартирльника "Континент" і Віктор Некрасов; поляки – Збігнєв Бирський, Юзеф Чапський, Єжи Гедройд

— редактор місячника "Культура". Густав Герлінг-Грудзінський, Йозеф Лободовський, Домінік Моравський і Александер Смоляр, Тібор Мерау — головний редактор "Іродальмі Уйсаг", мадярської літературної газети, та Навел Тіг'рід — редактор чеського квартального "Сведецтві".

Текст декларації:

"У проголошенні декларації, уважаючи її дальшим і важливим кроком наперед у співпраці на еміграції емігрантів із Сходу, другогорядним, а навіть затемнюючим суть справи було б аналізування подібностей і різниць між російським імперіалізмом з минулого століття і сучасним советським імперіалізмом, суттєвим є сам імперіалізм, незалежно від того, в якому виді він виступає, якими послуговується мотивами і маскою, в яких історичних обставинах діє. Не можна тут не згадати про кривди, що їх вчинив Україні багатовіковий польський імперіалізм.

Незалежно від своїх форм, цілей і причин імперіалізм однаково поневолює народи, які є його жертвами, і так само затруює народ, що є його носієм. Стверджуючи це, не можна однак поминути одної підставової різниці: у відміну до царської Росії — Советський Союз є сьогодні останньою колоніальною імперією у світі й скоріше чи пізніше загальний напрям національного визволення мусить вдарити також і в його анахронічну екзистенцію.

В імперіальній структурі СССР існують два ступені залежності: статус "обмеженої суверенності" в народніх демократіях Центрально-Східної Європи і статус повної несуверенності в інкорпорованих союзних республіках. Поляки, чехи чи мадяри мають без порівняння більші можливості збереження своєї національної і культурної ідентичності, ніж українці, білоруси, балтійці чи мусульманські народи. Інші є предметом советизації, але все таки ще не русифікації. Другі — советизовані і з кожним роком інтенсивніше русифіковані. Але доля одних і других тісно зі собою пов'язана: не буде справді вільних поляків, чехів чи мадярів без вільних українців, білорусів чи литовців. І в останньому розрахунку — без вільних росіян. Без росіян вільних від імперіальних амбіцій, що дбають про розвиток власного національного життя і шанують право до самостановлення інших народів.

У нашій декларації ми висунули на чоло українців як найбільший у СССР поневолений народ, і як народ, який — поруч литовців — найбільш вперто змагає до здобуття собі державної незалежності. У кожному разі змагаємо до створення такої ситуації, у якій українці могли б свободно висловлюватися, чи бажають мати державну незалежність.

На протязі неповних десять літ відлиги за Хрушова на Україні нашадки "розстріляного відродження" піднесли голову, стараючись відбудували хоч би частинно те, що було знищено за Сталіна. Опісля прийшли і тривають досі погроми Брежнєва. Нішо однак не вказує на те, що Україна скапітулювала. Навпаки, українські патріоти найгустіше заповнюють в'язниці і табори, опір в Україні став синонімом національного опору в імперії.

Тож проголошуєчи оцю декларацію, ставимо перед публічною опінією три справи. По-перше, саму українську справу. Іло-друге, справу всіх інших "нацменшостей" (вони в сумі, від деякого часу, є "нацбільшістю" в СССР), які змагають до самостановлення, до гарантованого на папері советською конституцією "права на відділення". І по-третє, справу імперіального народу, для якого тим краще буде, чим скоріше зrozуміє, що ліквідація советського колоніалізму є теж в його власному інтересі, бо може усунути загрозу майбутньої взаємної різni.

З особливим натиском закликаємо російський опозиційний рух у СССР і російську політичну еміграцію до зміцнення і поглиблennя співпраці з борцями за незалежність України".

* * * * *

До
Хвальної Редакції і Адміністрації
"Нашого Фронту"
в Мельборні

"Вже десять літ даєш науку.
Свідомо сповняєш своє завдання.
Як загостиш в хату – розганяєш скуку,
Приносиш нам вітті, розвагу, знання".

З нагоди 10-ліття "Нашого Фронту" повної і відданої та жертвенної праці для українського громадянства в боротьбі за визволення поневоленої України – нових досягнень і багато дальших успіхів Редакції та Адміністрації цього так важливого й цінного журналу.

бажають
Ю. і В. Олійники

* * *

С. Григорів

ІВАН КОТЛЯРЕВСЬКИЙ

Відзначаючи річниці різних подій з історії, літератури і мистецтва, не можемо поминути дня народження нашого видатного письменника, батька нашої новітньої літератури, Івана Котляревського. Іван Котляревський народився 9 вересня 1769 р. в Полтаві, в сім'ї дрібного урядовця. В роках 1780-89 закінчив полтавську семінарію. Буучи нашадком козацької, але збіднілої старшини, спершу заробляв на хліб канцеляристом, відтак учителем поміщицьких дітей. Від 1796-1808 р. був при російськім війську і дослужився ранги штабс-капітана. Під час походу Наполеона на Москву 1812 р. зорганізував на Полтавщині козачий кінний полк, за що 1817 р. підвищено його до ранги майора.

В роках між 1818-21 був директором Полтавського театру. Від 1827-1835 р. був "попечетелем", тобто опікуном "Богоугодних" Заведень.

Помер Іван Котляревський в Полтаві 1838 р. маючи 69 років. Під кінець 18 століття, під впливом нових письменників і філософів, що діяли під час і після французької революції, серед народів західної Європи зазначується зацікавлення простим народом, його життям, мовою і звичаями. Під впливом цих рухів письменники починають писати живою народною мовою, а не як було дотепер, де усі писали латинською мовою. Рухи ці дісталися теж і на Україну і започаткували т.зв. Відродження.

Першим представником письменників цієї доби став якраз Іван Котляревський. Він перший у 1794 р. почав писати в Україні українською Мовою. Через це й ми, всі дуже його шануємо і поважаємо, бо до того часу наші письменники писали або латинською, старослав'янською, або польською чи російською мовою.

Тарас Шевченко присвятив Іванові Котляревському одну із своїх поэм під наголовком; "На вічну пам'ять Котляревському", де він сказав:

"Будеш батьку панувати
Поки живуть люди
Поки сонце з неба сяє
Тебе не забудуть".

Іван Котляревський є першим класиком нової української літератури: Його творчість плідно вплинула на його ровесників і письменників пізнішого часу, що за його прикладом всі почали писати тільки по-українськи.

30 років після появи його Енеїди і в далекій від Полтави Галичині, під австрійською окупацією Маркіян Шашкевич пішов його слідами, видаючи українською мовою журнал "Русалка Дністровая". Найголовнішим жерелом творчого надхнення Івана Котляревського було саме життя. Не дало його творам реалізм і народність. Свою літературну діяльність почав Іван Котляревський з 1794 р. переробкою у бурлескому стилі поеми старо-римського поета Вергілія, під наголовком Енеїда.

У своїй переробці Енеїди Іван Котляревський показав герой твору не як старинних римлян, але як українців з усіми тодішніми звичаями і побутом. Еней і його ватага нагадували запоріжців, які після зруйновання Січі парицю Катариною II-гою, блукали по світі поки остаточно не посилилися на Кубані, де утворили козацьке чорноморське військо.

У 1817 р. Іван Котляревський написав для Полтавського Театру п'єсу "Наталка Полтавка", яка ще й досі ставиться на українських сценах.

В п'єсі Іван Котляревський створив типові народні характери, показав велику моральну вартість, хоч дуже збіднілого в російських умовах, але шляхетного і високо культурного, українського простого народу. Постаті Наталки, Петра, Тернелихи, Возьного і Виборного показані туже живо і реалістично. Важливу роль в п'єсі відіграють пісні і жива народна мова. Музику до п'єси писало багато композиторів. Микола Лисенко створив до Наталки Полтавки широковідому музику-оперу. В 1898 р. громадянство Великої України відзначило 100-річчя з часу першого видання Енеїди. Шій даті присвятили свої вірші Леся Українка, Михайло Старицький, Іван Карпенко-Карий та Іван Франко. В 1903 р. в Полтаві відкрито його пам'ятник.

Сьогодні існує в Полтаві ще й музей присвячений пам'яткам батька нашої модерної літератури.

Ю.О.

СМЕРТЬ МАЗЕНИ В БЕНДЕРАХ

9 липня припадає річниця нещасного для нас бою під Полтавою, а 2 жовтня річниця смерті гетьмана І. Мазепи в Бендерах.

Деякі шведські історики 19 ст. оправдують програну під Полтавою тим, що король Карло XII сподівався більшої і сильнішої допомоги козацьких військ. Однаке правдою є, що Карло пішов на територію України, бо там було негодування до Росії й на Україні було досить харчів. Великі харчові й муніційні склади були в Вороніжі, Києві і на Січі. Мазепа не обіцював Карлові військової допомоги і король Й не потребував. Як би Карло був йшов просто на Москву, був би її без труду зайняв тоді. Але король – молодик не мав досвіду ще й не хотів сам заганятися в російські ліси й болота, а сам Мазепа не приседнувався до військ Карла так довго, поки шведи не вступили на південні стени України. Обережний гетьман Мазепа, втішаючись довір'ям царя Петра, котрий саме назначив Мазепу на головного оборонця України у випадку, коли б Карло подався на південь, довго вагався, заки рішився прилучитися до Карла й станути проти Москви. Мазепа вів подвійну гру; царя остерігав перед зрадою Кочубея, Іскри, цар видав їх Мазепі тих українських зрадників на тортури й страту. Недосвідчений цар Петро, котрий шайно вступив на трон; вірив порадам і вказівкам Мазепи, цар цінив Мазепу, гостив нашого гетьмана на своїм дворі, бо ж Мазепа помог йому зорганізувати сильну російську державу й армію та узбройти її на тодішній європейський лад. Сам Мазепа признавався цареві, що він відбув 11 літніх і 12 зимових походів, з участю козацького війська.

Але справа України була в руках царського фаворита, князя Меншикова, якого Мазепа ненавидів за його політику, бо нищив права останків козацького війська. Мазепа гнучкий дипломат, вихований на королівськім дворі, скоро орієнтувався, де є небезпека. Він видів небезпеку не в молодому цареві, а в Меншикові, бо цей цілий час вносив роздор між гетьманом а його старшиною, між селян і старшину. Поза плечима Мазепи видавав сам накази козацьким полкам і полковникам так, що Москва витворила прірву між гетьманом, а народом. Народ і запорожці думали, що Мазепа запродався цареві. Ситуація в Україні була дуже складна. Цар жадав щоб Мазепа сполучив свої війська з російською армією і спільно поставив спротив шведам. Коли шведи почали посуватися на українські стени, на південь, Мазепа вдав хворого і казав себе відвезти

до київського монастиря, шоб там мовляв дістати передсмертне благословення. Перечекавши аж війська Карла ввійшли на степи України, тоді гетьман вислав до Карла післанців і обіцяв йому підтримку в Україні. Про це скоро донесли цареві й він наказав Меншікові відшукати Мазепу, але гетьман був вже далеко в дорозі до Батурина, там передав оборону столиці своєму полковникові Чечелеві а сам з чотирома тисячами вірних йому козаків поїхав на зустріч Карлові.

Кілька днів Батурин давав поміч шведській армії харчами, але Меншіков, шукаючи гетьмана, окружив гетьманську столицю спалив її, а населення вирізав. Коли десять днів пізніше пілстутили війська шведсько-козацькі під Батурином, вже не застали ні похору для гармат, ні хліба для голодного війська. Тоді Карло і Мазепа вирішили податись в напрямі на Полтаву.

Тимчасом вістка про "зраду" Мазепи блискавкою облетіла по Україні. Цар Петро наказав виклинати Мазепу по всіх церквах, а куклу гетьмана волікли по всіх вулицях Києва, того Києва, що його Мазепа так прикрасив многими церквами.

Сміливий й очайдушний король Карло не хотів відступати, хоч йому дораджували старшини й розум, і прийняв бій під Полтавою із сконцентрованими силами російських військ і в найбільше для себе некорисних обставинах, та й програв битву, втративши майже всю свою армію. Тільки з невеликим шведським і козацьким відділами пощастило Карлові і Мазепі переправитись через Дніпро, на малому човні перепили Дніпро і найшлися на турецькій території. Гостинно їх прийняли в Бендерах. Зломаний трудами, зажурений, невдачу під Полтавою помер Мазепа 2 вересня 1709 р. Бій під Полтавою вібувся 9 липня 1709 р. а серце великого гетьмана України перестало битися 2 вересня 1709 року. Тіло його поховали в церкві св. Ірія в Галаці. З часом перенесено тіло в іншу гробницю під церквою. Помер гетьман Мазепа, але дух його все блукає по Україні й будить нових синів України-Мазепинців до боротьби з ворогами.

Хоч не багато часу проминуло від смерти Великого Гетьмана; затратилася дорога українському народові могила Мазепи. Не знаємо, де є могила Богуна, Виговського; не знаємо, що сталося з похоронами найбільшого і найгрізнішого з гетьманів – батька Богдана, та інших великих мужів – батьків. Скільки то нагробних плит топчемо біля сходів наших церков? А під ними лежать також якісь визначні люди! Де кості наших князів, гетьманів, вождів? Чи колись віднайдемо їх?

КОМІТЕТ ОБОРОНИ ПОЛІТИЧНО ПЕРЕСЛІДУВАНИХ В УКРАЇНІ. АДЕЛАЇДА, П.А.

Дорогі Земляки!

Вся українська патріотична еміграція із занепокоєнням і тривогою прислухується звідомленням світової преси про нові хвили політичного терору в Московській імперії а зокрема в Україні. Наша преса шотижня приносить нові і нові прізвища арештованих.

Незадоволюючись фізичними знущаннями над Валентином Морозом та іншими українськими політ-в'язнями, яких запроторено в московські тюрми і "психушки" та засланнями на довгі роки в азійсько-сібірські простори великої частини української патріотичної інтелігенції, червона Москва жорстоко розправилася з провідниками Українського Товариства Гельсінського Акорду, М. Руденка і О. Тихого. Члени цього Товариства хотіли при помочі советських конституційних законів вибороти громадянам України хочби мінімальні – основні права людини; свободу думки і слова, свободу віровизнання та свободу вільного переїзду поза кордони теперішнього СССР.

Оба вони стали засуджені на 12 та 15 років заслання. Все це відбувається безкарно на очах Вільного Світу.

Велику роля в применуванні московського терору відіграє советська пропаганда за кордоном. Вона, дуже часто за наші гроші зібрані із нас самих за допомогою їхніх мистецьких груп, не жалує сотки тисяч долярів на помішування платних оголошень у вільній пресі світу, гльорифікуючи великісяя комуно-російської тоталітарної системи та пікреслюючи загальне одобрення її поневоленими народами своєї імперії.

Всякі невдоволення, каже советська пропаганда, виходить тільки від "буржуазних націоналістів" та від напів-хворих людей, яких місця є тільки в "психушках" – заведеннях для умово-хворих.

Комітет Оборони Політично Переслідуваних в Україні, /КОППУ/ в Аделаїді, П.А. постановив дати відсіч російсько-комуністичній пропаганді, і заплянував купити одну сторінку в англомовній австралійській пресі Аделаїди, та помістити відповідні відомості про існуючий терор та переслідування в Україні. Вже підготовляється відповідний текст, який буде поміщено в жовтні ц.р. знагоди 60-ліття Української Національної Революції /1917р./, та 35-ліття УПА.

Тому звертаємося до нашого громадянства Аделаїди з закликом;

якшо справді турбує Вас доля Ваших братів, сестер, матерів і батьків, які не жалують навіть свого власного життя в обороні національних і людських прав, жертвуйте, що є у Вашій спроможності, на покриття коштів даного оголошення і друк летючок.

Хай не буде нікого з-поміж нас, хто відмовився б прийти з поміччю нашим нескореним братам-українцям у Рідному Краю.

Пожертви просимо складати в Українській Кооперативі на конто "Відсіч Москві", або на руки чл. комітету: Т. Пасічинський, М.І. Добриденко, С. Григорців, М. Бовкун.

Т. Пасічинський
голова

М.І. Добриденко
орг. діловод

* * * * *

ГОЛОВА ЛІГИ ВІЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ВІДВІДАВ ЗАХ. АВСТРАЛІЮ

В дніях 5-7 серпня ц.р. відвідав Зах. Австралію голова Ліги Визволення України інж. Северин Григорців. На летовищі Прету його вітали: др. О. Менцінський – голова Союзу Гетьманців-Державників, Я. Різняк – голова Паланки Вільного Козацтва і секретар Відділу ЛВУ Марія Менцінська, що є рівночасно головою Союзу Українок в Зах. Австралії та головною виховницею Осередку СУМ.

Зараз після приїзду інж. С. Григорців відвідав деяких чільних громадян. Відвідуючи пароха української католицької парохії – о. І. Шпитковського, оглянув обидві українські церкви та приміщення для української школи і СУМ-у.

Вечером того ж дня відбулася зустріч з громадянством та представниками громадських і політичних організацій, на якій гість відчитав доповідь про вплив політичних організацій на життя і розвиток нашого суспільства. З цеї нагоди присутні на залі одноголосно ухвалили резолюцію – заклик до громадянства в обороні українського народу та петицію до прем'єра уряду Зах. Австралії.

Під час зустрічі зложили привіти: о. В. Подругуля від Української Православної Церкви, др. О. Менцінський – від СГДержавників, Я. Різняк – від Українського Вільного Козацтва, В. Гончаренко – від Української Громади З.А., І. Легкий – від Осередку СУМ в Нерті, мгр. В. Манличевський – від Товариства Сприяння УНР і Марія Менцінська – від Союзу Українок.

В дискусії забирали горос та висловлювали дуже цінні зауваги

і доповиення до доповіді: мгр. Яримович – голова Кредитової Кооперативи "Калина", В. Стенів – секретар Братства св. Івана Хрестителя, І. Релько, др. О. Менцінський, М. Яковина – голова Українського Кат. Братства, мгр. В. Мандичевський, О. Гутей, о. В. Подригуля і В. Поповський.

Під час зустрічі в Нордгаймі промовляли: мгр. Я. Микитюк, Т. Малиняк, пані С. Микитюк, Місько та інші. Предсідником зустрічі в Нерті був К. Медвідь, а в Нордгаймі – мгр. Я. Микитюк.

Третього дня відвідин, 7-го серпня ц.р., інж. С. Григорців виголосив доповідь на святі "Проголошення Відновлення Української Державності", яке, із дуже гарною мистецькою програмою, було влаштоване силами СУМ і місцевих громадян.

Згідно зі звітом подав

Шевчик Мирослав
секретар ГУ ЛВУ

* * * * *

РЕЗОЛЮЦІЯ – ЗАКЛИК до УПРАВ і ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ діючи на терені Зах. Австралії

1. Під сьогоднішню пору допомога українському народові у його боротьбі за національне визволення є найбільш пекучою справою і першим обов'язком кожного українця.
2. Тому, ми зібрані на сьогоднішніх сходинах визиваємо все громадянство Зах. Австралії до активної співучасті в обороні загроженого існування української нації.
3. В тій цілі мусимо організувати безпосередню моральну і матеріальну піддержку українському народові та посередню поміч через мобілізацію опінії світу в обороні національних прав в Україні.
4. Через моральну поміч розуміємо – писання листів до знайомих і родин переслідуваних в Україні, із висловами піддержки, співчуття та пригадки про нашу пам'ять за них.
5. Під матеріальною піддержкою розуміємо – організування висилки пачок з різними речами.
6. Впливати на відповідну опінію світу можна через інтервенції в урядах країн нашого поселення, участь в демонстраціях і вівчах, писання інформаційних статей до преси, організування відповідних радіо-передач та контакти з різними організаціями

як: Амнесті Інтернейшнел, Інтернаціональне Товариство Іристів в Женеві і т.п. . . .

7. На закінчення підкреслюємо, що рівною дуже важливим нашим завданням є – плекати і розвивати національну свідомість і палку потребу помагати нашій визвольній сираві серед нас самих і наших родин.

* * * * *

ПЕТИЦІЯ ДО ПРЕМ'ЄРА УРЯДУ ЗАХ. АВСТРАЛІЇ

1. Сам факт, що за підсумками лютій, які вийшли недавно з СССР – там є понад 3 мільйони арештованих, засланих до концентраційних таборів та здорових людей замкнених в заведеннях для умово хворих, вказує, що в цій державі немає можливостей для визнання і пошанування підставових людських прав.
2. Із загального числа переслідуваних – дві третини це українці, то вказує, що близько двох мільйонів українців карається по різних тюрмах та інших подібних заведеннях ССР.
3. Репресійна система в ССР не визнає категорії політичних в'язнів, а тільки визнає всіх за звичайних – кримінальних злочинців.
4. Українські політичні в'язні не є злочинцями, – це борці за національні і людські права народу.
5. Окрему категорію політичних в'язнів в ССР становлять жінки, переслідувані за солідарність зі своїми чоловіками, арештованими за оборону релігії, за оборону української культури і спротив русифікації.
6. Ми, австралійські громадяни української національності, зібрані на ширших сходинах української спільноти в Нерті, звертаємося до прем'єра міністрів в Зах. Австралії – інтервенювати перед представниками ССР, щоб в ім'я людських прав, забезпечених Гельсінським договором, якого сигнатором є рівною ССР, – звільнити всіх політичних в'язнів, а особливо українців.

Зокрема звертаємося до австралійського уряду – вилінути на повернення дітей, забраних від батьків, оскаржених за вище згадану діяльність.

Слідують підписи . . . . .

Інж. С. Григорців

ВРАЖЕННЯ З ПЕРТУ

Літак спустився з вічно соняшної висоти – 36.000 стіп, легко пробив верству білих, блискучих хмар, що згори виглядали, як снігові барикади, а зі споду як сіро-брудна димна заслона. Ще хвилина – і великий птах, модель 707 сідає на новому летовищі Перту, що розложився посеред горбів та горбичків, як Сан-Франціско.

Тепло! Хоч Хмарно. Всі очікують дощу, бо Зах. Австралія вже другий рік терпить від посухи. Слідує дуже приемна зустріч з активними у всіх ділянках нашого громадського і політичного життя Зах. Австралії – панством Менцінськими. Зустрічаюсь теж з п. Різником, що витає мене від Паланки Вільного Козацтва. Голову Відділу ЛВУ п. Матіяша офіційно заступає секретар Відділу п-і Марія Менцінська.

Сам Перт – це дуже гарне і чисте місто з около пів мільйона мешканцями. З українських надбань треба згадати просторий Народний Дім, українську католицьку і православну церкви. Коло Української Католицької церкви стоять забудовання для школи, СУМ, бібліотеки Українського Культ-Освіднього Центру та дім для священика. Звідси простягається прекрасний вид на десятки кілометрів в глиб краю і на море, бо всі ці забудовання лежать на вершку одного з так численних горбів Перту.

Запізнав я і господарів цих забудовань – священиків обох наших церков. Настоятель православної Церкви – о.В. Подригуля, дуже симпатична людина, кремезної козацької будови, з гарячим українським темпераментом, що після моєї доповіді про значення політичних організацій, – палко оплескував, або виявляв незгідність з деякими думками, поданими в доповіді.

Парох Української Кат. Церкви – це вже старий віком, вихуділий мов аскет – о.І. Шпитковський, що під час цілої доповіді та опісля сидів мовчазний, опанований і холодний, як сфінкс, на якому не можна було вчитати – ні схвалення, ні осуду. Зате, яке велике було мое здивування, коли я побачив його на другий день під час Богослужби. Я почув, як в проповіді ясно і гарно викладав священик поодинокі факти з історії України. Говорив і про Володимира Великого і його синів, ту їхню боротьбу, і князів Бориса і Гліба, та заповітів, що це є цикль проповідей на історичні теми, які будуть продовжуватися.

Коли б більше було в нас таких священиків, – історія нашого народу не була б в такому забутті, та легковажена, але в пошані

і добре виучувана, як у жидів, які так шанують свою історію, що піднесли її до значення Св. Письма, бо ж біблія старого завіту – це нічо інше, як гльорифікована історія жидівського народу. В Перті тільки дві організації Українського Визвольного Фронту: Ліга Визволення України і Спілка Української Молоді. Обі ці організації доповнюють себе.

СУМ, як виховна організація молоді – підготовляє молоде покоління до будучої громадської і політичної праці нашої спільноти, а ЛВУ, як суспільно-політична організація дорослих, веде цю працю сама, або спільно з іншими організаціями, діючими на даному терені.

В Перті головою Осередку СУМ ім "Крути" є вже від років – д. Іван Легкий. Людина енергічна, всеціло віддана молоді і праці для нашої визвольної справи. Йому до помочі є головні виховники: подр. М. Менцінська і д. Богдан Микитюк. Допоміжним посібником у праці СУМ є велика бібліотека "Українського Культ. Освітнього Центру". Та бібліотека нараховує 7000 книжок і 500 журналів українською мовою, та 400 книжок і 500 журналів в англійській мові. Все те походить від: Народії УКЦ, Осередку СУМ, Українського Вільного Козацтва і УГЗА.

При Осередку СУМ існує танкова група, що нараховує 85 танкристів, які відбувають проби кожного вівтірка. Рівно ж існує і молодша танкова група зłożена з десяти членів. Діє сумівський хор під назвою "Сумівський Гурт" під керівництвом старшого другинника Б. Микитюка та оркестра під проводом подр. М. Менцінської. Шо другого вівтірка відбуваються лекції по роях на зміну: М. Менцінська, Б. Микитюк, М. Марко і Я. Легкий.

На вишкільні потреби СУМ і школи – українці в Перті дістали від стейтового уряду дотацію на цей рік в сумі 8.000 дол. За ці гроші вони оплачують сталого урядовця п. Мандичевського /юніора/, що полагоджує справи всіх українських організацій на терені Перту. Українська Громада в Перті видає вже 4-ий рік свій місячник "Громадські Вісти", а УКЦ св. Івана Христителя видає третій рік шомісячно "Вісти Зах. Австралії".

Около 60 миль від Перту є місточко Нортгем, в якому в п'ятьдесятіх роках були великі табори переселенців з Європи. Тепер там залишилось дуже мало наших людей. Представником громади є мгр. Я. Микитюк, колишній адвокат в Кутах, Зах. Україна. Як свідки колишньої великої активності українців в Нортгем – залишилися: гарна, простора українська католицька церква, теж не менший та імпозантний Народний Дім і дві великі плоші. Будучість українського Нортгему є дещо непевна, бо молодь майже вся виїхала до вищих шкіл Перту, або працює в різних стейтах Австралії.

Все ж таки в Нортгемі, як і всюди, де живуть українці – існує громада, священик приїзжає кожну другу неділю, діє представництво ЛВУ і відбуваються різні культурні та розривкові імпрези. Крім Нортгему – є ще кілька інших подібних скупчень українців в різних частинах Зах. Австралії.

Одним з таких є місцевість Кальгурлі – славна своїми копальнями золота, віддалена 500 км. від Перту. Помимо великої віддалі, недавно голова Відділу ЛВУ в Перті п. В. Матіаш їздив відвідати там наших людей.

На кінець треба висловити велике признання українцям Зах. Австралії за їхню стійкість в національних почуваннях, за їхню політичну виробленість та організаційні прикмети. Люди, там, хоч так віддалені від інших центрів нашого поселення і часто занедбувані представниками нашого організованого життя, все ж таки нетільки, що не занепадають духом, але й міцніють і розвиваються культурно та організаційно.

* * * * *

З ДІЯЛЬНОСТИ ВІДДІЛІВ ЛВУ

Відділ Ліги Визволення України в Брізбен.

На початку цього року гостював в Брізбені знаний поет і журналист В. Онуфрієнко. Після зустрічі з громадянством, Управа Відділу ЛВУ і Української Громади в Окслей влаштували талановитому гостеві скромне сімейне прийняття.

Представники Управи Відділу стало беруть участь в праці та засіданнях австралійського товариства "Сітішен фор Фріdom".

Для підготовки зустрічі з головою СУВФ-у др. Р. Малащуком, Відділ дорожив багато праці і старань.

Для крашого успіху "Барбек'ю", що його зорганізував Відділ, між іншим, пані Жук і Ролендер зайнялися підготовкою страв, а льотерію проводив д. М. Куташук. При тій нагоді п. Семків по-жертвував на потреби Відділу 5.00 дол.

На І-у Конвенцію ОУВФ-у і У-у Конференцію ЛВУ Відділ вислав 3-х делегатів, які подали у своїх звітах наступне: "Ці дві імпрези пройшли на дуже високому рівні. Управа нашого Відділу дуже задоволена складом Головної Управи і шле їй ширій привіт!"

Старанням Управи Громади в Окслей – 2.7.77 р. відбулась Академія з нагоди 36-ої річниці Відновлення Української Державності. Актом 30 червня 1941 р. та Свято Героїв. Доповідачами були п-і Т. Пиріг та д. Ю. Одлига. Громадський хор виступив під керівництвом п. К. Косенка. Сумівці та учні Рідної Школи підготовили ряд декламацій.

В програмі Тижня Поневолених Народів відбулось 3.7.77 р. в Народньому Домі Південного Брізбену – Громадське Віче. Доповідачами на вічу були: д. В. Пиріг (англійською мовою) і д. І. Зіненко (українською мовою).

Присутність українського, як і австралійського громадянства була, на жаль, нечисленна.

* * * * *

Вікторія.

Організаційний відділ посилив свою працю за придбання нових членів. З приемністю вітаемо в рядах ЛВУ пп. М. Когута, Т. Шимського і Д. Гарасимчука.

В Ньюбарі приято настільки нових членів, що зайшла потреба організувати окремий осередок ЛВУ. Це є мета орг. відділу на близьке майбутнє.

В дальшому пляні в праці Відділу: барбек'ю та Пресовий Баль. Дохід з останньої імпрези призначено на пресовий Фонд "Нашого Фронту".

Південна Австралія.

Річницю Відновлення Української Державності Актом 30-го червня 1941 р. Відділ відзначив хоч скромно але все таки добре обдуманою програмою.

В-о голови ЛВУ д. О. Дяків, привітавши присутніх, відкрив святочну програму, яка складалася з доповіді д. М.І. Добриденка та доповідей двох наших молодих працівників ЛВУ – панни Наталики Голіян, директорки одної з Аделайдських шкіл, та мгр. Л. Лаврівського (він же зараз у вирі праці над докторатом з економії). Вони обое представили Акт 30-го червня з точки зору молодих людей з перспективи сьогоднішніх днів.

В другій частині вечора, учасники І-ої Конвенції Орг. Українського Визвольного Фронту та У-ої Конференції ЛВУ, що відбулася в Сіднеї на початках червня, ц.р. дали загальний звіт та поділилися своїми особистими вражіннями з цієї, так важливої і небуденної події.

Секція ОЖ при ЛВУ підготовила гарну перекуску і чай. Вечір закінчився при дружніх товариських розмовах.

Т.О. А-ко

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛУ ЛВУ в Аделяїді

4-го вересня 1977 р. відбулися річні Загальні Збори Відділу ЛВУ в Аделяїді.

Збори відкрив голова уступаючої Управи д. О. Дяків. Він відчитав Обіжник Проводу ОУН про смерть бл.п. Я. Бандери. Пам'ять Покійної присутні вшанували однохвилинною мовчанкою.

На предсідника Зборів вибрано д. М. Шевчука а на секретаря д. М. Котиса. Звіти уступаючої Управи були короткі, але добре приготовані. Голова уступаючої Управи д. О. Дяків у своєму звіті звернувся до присутніх такими словами: "Ми поїхали в світ, щоб ширити правду про нашу Батьківщину, яка є поневолена відвічним ворогом Москвою. Ми не є заробіткова еміграція, ми є політична еміграція. Я прохую вас всіх присутніх допомагати новій Управі морально і фізично. Без вашої помочі жодна навіть найкраща Управа не зможе існувати та виконувати наложених на неї обов'язків. Звертайте ваші очі на воюючу Україну. Звідтам черпайте духові сили, щоб гідно сповняти місію, яку на нас наложила наша нескорена Батьківщина".

Покороткій дискусії над звітами обрано нову Управу, в склад якої увійшли: голова д. О. Дяків, члени дд. інж. С. Григорців, Т. Андрушко, М. Божик, І. Сливка, М. Ковалик, С. Чемний, І. Соловій, М. Теленко.

Контрольна Комісія: І.М. Добриденко, Д. Решітник, М. Дацків.

Збори закінчено національним гімном.

По Зборах відбулася товариська гутірка при чаї, який приготовили пані з О.Ж. Відділу ЛВУ.

Соломка

* * * * *

Канбера – Квінбісн.

Цього року Відділ відзначив величаво річницю Відновлення Української Державності Актом 30-го червня 1941 р. З великим успіхом влаштовано для громадянства Квінбісн і Столиці бальзабаву. З доходу забави жертвовано 100 дол. на Фонд Оборони України та 100 дол. на пресовий Фонд "Нашого Фронту". Рівно ж приято пожертву на ФОУ у висоті 10 дол. від інж. О. Кавуненка. Всі члени Відділу заплатили свої членські внески до кінця цього року.

Управа Відділу сходиться на засідання кожного місяця, на яких обговорюється всі актуальні справи та плянується дальншу працю Відділу.

Ділимось сумною вісткою з друзями – членами ЛВУ та з українським громадянством, що 14-го вересня 1977 р. відійшов від нас у вічність

бл.п. ПЕТРО ВОЙТОВИЧ

Покійний був членом ЛВУ, У.Г.П.А., Хору "Гомін", та довголітній працівник на церковній та громадській ниві.

Покійний Петро по автомобільному випадкові пролежав дев'ять місяців в шпиталі, а на десятому місяці у сні перестало битися серце нашого дорогого Друга.

Покійний народився 20.6.1924 року в селі Плішевич – Перемишль. В час воєнних дій був насильно забраний із шкільної лавки та вивезений на примусові роботи в Німеччину. По закінчені війни з дружиною емігрує до Австралії і поселяється в Перті. Там зразу включається в громадське життя. Кілька років пізніше переїздить до Аделяїди де включається в Церковну і Громадську працю, якої не покидає аж до трагічного випадку. Він залишив в смутку, дружину Єлю, дочок Лідію і Ірину, з'ятя Давида та внука Семена.

Горем прибитій Родині висловлюємо сердечні співчуття. А Ти Петре, спочивай в чужій холодній землі, далеко від рідної України, для якої Ти працював ціле своє життя. Хай чужа земля буде Тобі легкою.

За Управу Відділу ЛВУ – Аделяїда
О. Дяків

* * * * *

**НАШИМ ОБОВ'ЯЗКОМ є БОРОНИТИ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД
ПЕРЕД МОСКОВСЬКИМ ОКУПАНТОМ – ЖЕРТВУЙМО НА
ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ!**

Передплату вплатили:

Г. Кравець 16–00, С. Кулик 8–00, І. Дороцький 8–00, Л. Томин 8–00, І. Кулішер 5–00, Б. Гут 8–00, І. Кобрин 8–00, В. Рудка 8–00 І. Лисий 18–00, М. Безкоровайний 8–00, І. Денис 8–00, М. Марко 8–00, Т. Малиняк 8–00, Е. Колодницький 8–00, А. Пинів 11–50, В. Уштван 8–00, П. Яців 8–00, Ю. Орінчак 6–50, Н. Бойко 6–50, В. Демчишин 9–50, М. Денисевич 10–00, С. Драбик 10–00, М. Крупа 9–50, А. Дмитрів 10–00.

І. Кобрин 1–50, І. Кулішер 10–00, І. Березовський 8–00, В. Ковалік 8–00, К. Солтис 4–00, Л. Ревекун 5–00, Г. Боган 8–00, І. Беркета 5–00, М. Латошинський 9–50, П. Шкурат 8–00, М. Василега 8–00, Р. Занко 8–00, УКТКлуб 10–00, П. Ковальчук 8–00, Д. Вербовий 8–00. І. Савчук 8–00, Б. Унятільський 8–00.

Р. Захаряк 8–00, Н. Геліян 8–00, О. Попович 8–00, П. Джаман 8–00, П. Яцків 8–00, Ю. Орінчак 8–00, Н. Бэйко 6–50, В. Демчишин 9–50, М. Денисевич 10–00, С. Драбик 10–00, М. Крупа 9–50, А. Дмитрів 10–00, Я. Анін 8–00, І. Мортон 8–00, В. Лісовський 10–00 А. Кліоновський 9–50, М. Черток 10–00, В. Шенко 8–00, М. Костюк 8–00, І. Коцан 5–00, В. Ярем'як 10–00, М. Давидюк 10–00, С. Залецький 9–50, Д. Сеник 5–00, М. Куташук 13–00, М. Лашинський 13–00, М. Жук 8–00, І. Калічинський 8–00, В. Сворак 8–00, М. Ткачук 17–50, М. Олендар 22–00, Г. Панаєюк 24–00, В. Солян 8–00, М. Магур 25–00, М. Ковшик 8–00.

Всім передплатникам широ дякує адміністрація Н.Ф.

Річна передплата 8–00 дол.

Поодиноке число 80 ц.

Адреси представників Н.Ф.

O. Rohowyj, 18 Vincent St.,
St. Albans, Vic. 3021

Mrs. M. Mencinskyj, 2 Farnley St.,
Mt. Lawley, W.A. 6050

P. Serediuk, 183 Chapel Rd.,
Bankstown, N.S.W. 2200

M. Brumerskyj, 45 Stornaway Rd.,
Queanbeyan, N.S.W. 2620

M. Kowalyk, 24 Reo Rd.,
Croydon Park, S.A. 5008

P. Zaluckyj, 5 Narambi St.,
Narrabundah, A.C.T. 2604

I. Bileckyj, 36 Randwick St.,
Durack, QLD. 4077

O. Tarnowskyj, 27 The Groves Rd.,
Bennetts Green, N.S.W. 2290

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

Д Н І С Т Е Р

928 Mt. Александр Рд. Ессендон, Вік. 3040

Тел. 37-1706.

Чому кожний українець(ка), мешканець Вікторії, повинен бути членом
і ощадником "ДНІСТРА"?

Бо:

- * "ДНІСТЕР" – це одинока українська кредитова інституція у Вікторії;
- * "ДНІСТЕР" платить від звичайних ощадностей ("Он кол") 7% (банки платять 3,75 відс.);
- * Від ощадностей з 1-місячним виповідженням 9%;
- * Від ощадностей з 3-місячним виповідженням $9\frac{1}{4}$;
- * "ДНІСТЕР" платить 10% за дитячі ощадності, вкладені на 5 років, на які можна кожночасно вплачувати. Мінімум вкладу 50 доларів.

Уbezпечуйте свої доми, авта і хатнє улаштування в "ДНІСТРІ"!

С В І Й Д О С В О Г О !

* * * * *

Хочете купити кольорову телевізію? Купуйте тільки в українські фірми.

СЕНКО ЕЛЕКТРИКС

259а Кейлор Рд.

Норт Ессендон, 3041.

тел. 3797379

Власник фірми Павло Сенів

Маємо великий вибір імпортованих й австралійської продукції телевізій, як: СІМЕНС, КОРТИНГ, ГРАЕЗ, ТАЙНЕ, ПАЙ, ТОРН, АВА і ін.

Ввічлива обслуга. Дуже помірковані ціни. Негайна достава.

Виконуємо направи всіх родів телевізійних апаратів.

С В І Й Д О С В О Г О !